

AB için Yeni Sanayi Stratejisi

Avrupa Birliği, “AB için Yeni Sanayi Stratejisi” belgesini 10 Mart 2020 tarihinde açıklamıştır. Artan küresel rekabetçilik ortamında Avrupa sanayiinin değişimin öncüsü pozisyonunu korumaya devam etmesinin ancak değişime uyum göstererek sağlanabileceğinden hareketle hazırlanan Strateji, AB sanayiinin iklim-nötr ve dijital liderlik hedeflerinin teşkil ettiği **ikiz dönüşüm**ün hayata geçirilmesi amacıyla yeniden şekillendirilmesini amaçlamaktadır.

İkiz ekolojik ve dijital dönüşümün, ekonomi, toplum ve sanayiinin her bölümünü etkilemesi öngörülmekte olup, söz konusu ikiz dönüşüm yeni ürünler, hizmetler, piyasalar ve iş modelleri yaratılmasını gerektirecektir. Yeni meslek türleri de ortaya çıkaracak olan ikiz dönüşüm, henüz var olmayan meslekleri şekillendirecek, bahse konu mesleklerin icra edilmesi için gerekli yeni beceriler edindirilmesini gerektirecektir. Tüm bu değişim ve dönüşümün, doğrusal üretimden (*linear production*) döngüsel ekonomiye (*circular economy*) geçişi zaruri kılması kaçınılmaz olarak değerlendirilmektedir.

Ekolojik ve dijital dönüşümden müteşekkil ikiz dönüşümün ekolojik dönüşüm ayağının ana belgesi Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM), dijital dönüşüm ayağının ana belgesi ise Avrupa’nın Dijital Geleceğinin Şekillendirilmesi Stratejisi olup, anılan belgeler ile AB’nin hedeflediği dönüşümün hayata geçirilebilmesi için 2030 yılı ve sonrası itibarıyla atılacak adımlar belirlenmiştir.

Yeni Sanayi Stratejisi, AB’nin küresel rekabetçiliğini kaybetmeden daha yeşil, daha döngüsel ve daha dijital bir AB sanayii hedefine, üç temel öncelik kapsamında hayata geçireceği yedi ana faaliyetle ulaşmayı öngörmektedir.

1. Yeni Sanayi Stratejisi’nin Üç Temel Önceliği:

1.1. Küresel rekabetçi ve dünya lideri bir sanayii:

Artan küresel rekabetçilik, korumacılık, piyasa aksaklıkları, ticaret savaşları ve zorlukların AB sanayii üzerindeki olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi ve AB sanayiinin dünya lideri konumunu koruyabilmesi amacıyla, AB Tek Pazarının etkisi, büyüklüğü ve entegrasyonunun güçlendirilmesi, böylece gerek AB içinde gerekse uluslararası platformda rekabetçiliği korumak AB için öncelik arz etmektedir. Bununla birlikte AB, kurallara dayalı çok taraflı ticaret sistemini ve DTÖ bünyesindeki işbirliğinin önemine de vurgu yapmaktadır.

1.2. İklim-nötr hedefinin hayat geçmesi için ön alan bir sanayii:

Avrupa’nın yeni büyüme stratejisi olan AYM’nin merkezinde 2050 yılında Avrupa’nın dünyanın ilk iklim-nötr kıtası olma hedefi yer almaktadır.

Söz konusu hedef AB tarafından hem büyük bir risk hem de büyük bir fırsat olarak algılanmakta olup, sanayi sektörlerine bu kapsamda lider rolü üstlenme misyonu verilecektir. Enerji-yoğun sektörler de dahil olmak üzere, tüm endüstriyel değer zincirlerinin, karbon ayak izinin azaltılmasının yanı sıra, dönüşümün ulaşılabilir ve temiz teknolojik çözümler sağlanması ve yeni iş modelleri geliştirilmesi yoluyla hızlandırılması bağlamında üzerine düşen görevleri yerine getirmek amacıyla çaba sarf etmesi beklenmektedir.

AB sanayiinin rekabetçiliğini kaybetmeden daha yeşil ve daha döngüsel hale gelebilmesi için temiz ve ulaşılabilir enerji ile hammaddenin güvenli arzına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu

kapsamda, araştırma, yenilikçilik ve güncel altyapıya yatırım yapılması, yeni üretim süreçleri geliştirilmesi ve yeni meslekler yaratılması hususlarına önem verilmektedir.

AB, yeni sanayi stratejisini “girişimci” olarak tanımlamakta, Komisyon’un stratejide yer alan hedefleri hayata geçirme sürecinde başta sanayi sektörleri olmak üzere tüm paydaşlarla yakın işbirliği halinde çalışarak bir **sanayi ekosistemi** yaratmayı hedeflemektedir. Düzenleyici politikalar, kamu alımları, adil rekabet ve KOBİ’lerin sürece tam entegrasyonunun, temiz teknolojiler ile lider piyasalar yaratmak amacıyla derin bir işbirliği halinde çalışmanın esas unsurları olduğu da öne çıkarılmaktadır.

Yukarıda maruz tüm hedeflerin ve bu yolda sarf edilecek tüm çabaların gerek AB, gerek üye ülkeler, gerekse özel sektör tarafından politikalar ve finansman araçları ile desteklenmesi de büyük önem arz etmektedir.

1.3. Avrupa’nın dijital geleceğini şekillendiren bir sanayii:

Dijital teknolojilerin yeni iş modelleri yaratacağı, sanayiinin daha üretken olmasını sağlayacağı, çalışanlara yeni beceriler edindireceği ve ekonominin karbonsuzlaştırılmasına destek olacağından hareketle AB, Avrupa’nın Dijital Geleceğinin Şekillendirilmesi Stratejisi ile dünyanın dijital lideri olma yönündeki hedefini ortaya koymuştur.

AYM ile hayata geçirilmesi planlanan politika değişikliklerinin de dijital dönüşüme ihtiyaç duyması, AB’nin dijital altyapısına yatırım yapmaya öncelik vermesini sağlamıştır. Bu itibarla AB, araştırma yatırımlarını artırmayı, yapay zeka, 5G, 6G, veri ve üstveri analizlerine ilişkin teknolojileri adapte etmeyi Sanayi Stratejisi ile önceliklendirmiştir.

2. Avrupa’nın Sanayi Dönüşümünün Temelleri (7 ana faaliyet):

2.1. Sanayi için belirlilik sağlanması: daha entegre ve daha dijital tek pazar

AB tek pazarının AB’nin ekolojik ve dijital dönüşüm hedeflerine katkı sağlayacak şekilde güçlendirilmesi kapsamında hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- 10 Mart 2020 tarihinde açıklanan “**Tek Pazar Uygulaması Eylem Planı**” kapsamında sunulan somut önerilerin hayata geçirilmesi ve bir “**Tek Pazar Uygulaması Gücü**” tesis edilmesi,
- Tek Pazar Engelleri Raporu ile mal ihracatı ve sınır ötesi hizmet sunumu bağlamında ortaya konulan engellerin bertaraf edilmesi amacıyla **vergi uyumlaştırması ve ortak konsolide kurumlar vergisi matrahının** hayata geçirilmesi,
- **Tek Pazar mevzuatının** gözden geçirilmesi ve dijital çağa uygun hale getirilmesi: **AB ürün güvenliği kurallarının** revize edilmesi, **Avrupa Veri Stratejisi**’nin uygulanması ve **Dijital Hizmetler Kanunu**’nun kabul edilmesi,
- “**KOBİ’den KOBİ’ye yaklaşımı**” kapsamında, sayıca artan genç ve teknolojiyi yakından takip eden KOBİ’lerin daha eski sanayi şirketlerinin iş modellerini dijital çağa uyarlamaları için yardım etmelerinin sağlanması,
- **Standardizasyon ve sertifikasyon** sistemlerinin iyileştirilmesi, **yeni teknik düzenlemeler ile yeni standartlar** geliştirilmesi ve AB’nin uluslararası standardizasyon kuruluşlarına katılımının artırılması,
- Geliştirilmiş **fikri mülkiyet** politikaları ile şirketlerin gelişiminin sağlanması,
- AB’nin **rekabet politikasının** AB’nin ikiz dönüşümüne uygunluğunun temin edilmesi, AB’nin rekabet politikası kapsamına giren tüm düzenlemelerin gözden geçirilmesi,

enerji ve çevre yardımları dahil olmak üzere revize **devlet yardımları** kurallarının 2021 itibarıyla yürürlüğe konulması.

2.2. Küresel liderliğin devam ettirilmesi

AB sanayiinin küresel değer zincirlerindeki yerini korurken adil rekabet ve ticaretin önündeki tehditlere karşı hazırlıklı olması kapsamında hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- Piyasa şartlarının eşitliğinin bozan vergi planlamaları ile mücadele edilmesi,
- Üçüncü ülkelerin verdiği sübvansiyonların Tek Pazara olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi amacıyla 2020 yılı ortasında “**Yabancı Sübvansiyonlara İlişkin Beyaz Kitap**” ve ardından 2021 yılı içinde yasal düzenlemelerin yayımlanması,
- Komisyon tarafından teklif edilmiş olan “**Uluslararası Kamu Alımları Enstrümanı**”na ilişkin mutabakat sağlanması ile AB firmalarının mütekabiliyet ilkesi kapsamında yabancı ülke kamu alımları pazarlarına erişiminin ele alınması ve üçüncü ülkelerle müzakerelerde AB’nin pazarlık gücünün artırılması,
- Ticaret anlaşmalarının etkin bir şekilde uygulanması ve söz konusu anlaşmaların hükümlerine uygunluğun denetlenmesinin yeni “Chief Enforcement Officer” tarafından sağlanması ve AB’nin gelecekte müzakere edeceği tüm kapsamlı ticaret anlaşmalarına **Paris Anlaşması’na uyumun** dahil edilmesine yönelik bir teklifte bulunulması,
- 2020 yılında “**Gümrük Birliği Eylem Planı**”nın, tamamen dijitalleştirilmiş bir Tek Pencere sistemine ilişkin mevzuat önerisini de içerecek şekilde kabul edilmesi.

2.3. İklim-nötr hedefleri doğrultusunda sanayiinin desteklenmesi

AB’nin iklim-nötr hedefleri doğrultusunda belirli sektörlerin diğer sektörlerle kıyasla daha büyük bir değişim/dönüşümden geçmeleri gerekeceği öngörülmekte olup bu kapsamda hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- **Enerji-yoğun sektörlerin modernizasyonu ve karbonsuzlaştırılmasının** en önemli öncelik haline getirilmesi,
- Sürdürülebilirlik için **kimya stratejisinin** adapte edilmesi,
- İnşaat malzemelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve “**Renovasyon Dalgası**” inisiyatifinin hayata geçirilmesi,
- “**Adil Geçiş Mekanizması**” ile karbon-yoğun sektörlerin adil dönüşümüne 100 milyar Avro kaynak ayrılması,
- **Yenilenebilir enerji** endüstrisine daha stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi ve düşük karbonlu enerjinin rekabet edebilir fiyatlar karşılığı sağlanması,
- Komisyon’un **temiz hidrojen vizyonunu** ortaya koyan yeni bir “**akıllı sektör entegrasyonu stratejisi**” ile tüm enerji kaynaklarının farklı sektörler ile bağlantılı olarak etkin kullanımı,
- “**Sürdürülebilir ve Akıllı Ulaşım için Kapsamlı Strateji**” ile taşımacılık sektöründe uluslararası standartların yeniden şekillendirilmesi,
- Karbon kaçağı ile mücadele amacıyla “**Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması**”nın DTÖ kurallarına uygun olarak tesis edilmesi,
- Ortak bir **Avrupa Enerji Verisi Alanı** tesis edilerek enerji sektörünün yenilikçi kapasitesinin artırılması amacıyla veri teknolojilerinden faydalanılması,
- **Trans-Avrupa Ağı Enerji Tüzüğü’nün** revize edilmesi.

2.4. Daha döngüsel bir ekonomi

Avrupa sanayiinin ekolojik dönüşümde kilit rol oynadığından hareketle bu kapsamda hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- Ürünlerin tasarım, yapım, kullanım ve ıskartaya çıkarılma süreçlerinde köklü değişiklikler yapılması,
- Adapte edilen **Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**'nın uygulanması,
- Sürdürülebilir ürün politikası kapsamında sürdürülebilirlik ilkesinin tüm ürünler için temin edilmesi ve **döngüsel elektronik girişi**, bataryalar için sürdürülebilirlik gereklilikleri, tekstil sektörü için yeni önlemler ve ortak şarj cihazı inisiyatifi gibi düzenlemelerin hayata geçirilmesi,
- **Tüketicilerin** döngüsel ekonomide daha aktif rol oynamasını sağlamak üzere, tüketicilerin ürünlere ilişkin güvenilir bilgi alması, yeniden kullanılabilir, dayanıklı ve tamir edilebilir ürünleri tercih etmelerinin desteklenmesi,
- Sürdürülebilir üretim ve tüketimin kamu sektöründe de desteklenmesi amacıyla “**yeşil kamu alımları**” rehberi ve mevzuatının teklif edilmesi.

2.5. Yenilikçi sanayi

Son beş yılda, ABD ve Çin'e kıyasla AB şirketlerinin araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ayırdıkları bütçenin düşmesi, AB'nin sanayi stratejisinde özellikle KOBİ'leri yenilikçiliğe yatırım yapmaları için desteklenmesi hususuna yer verilmesini zaruri kılmıştır. Bu kapsamda hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- AB'nin hedeflediği ikiz dönüşümün sağlanması adına sanayi stratejisinin “**sanayi yenilikçilik stratejisi**” şeklinde kurgulanması,
- Sanayi sektörlerinin iklim-nötr ve dijital liderlik alanlarında kendi yol haritalarını belirlemeleri amacıyla teşvik edilmesi ve Horizon Avrupa programı kapsamında **kamu-özel sektör işbirliklerinin** desteklenmesi,
- 2021 yılında tam anlamıyla tesis edilecek olan **Avrupa Yenilikçilik Konseyi** ile AB'nin AR-GE gücünün artırılması,
- Yenilikçiliğin **ölçek ekonomisinden** en fazla fayda sağlanacak şekilde desteklenmesi, yer temelli yenilikçilik ve deneyimin desteklenmesi, böylece yerel özelliklere ve güçlü yanlara dayanan stratejiler geliştirilmesi,
- Geliştirilen stratejilerin, firmaların teknolojilerini test etmeleri için bir tek durak noktası teşkil edecek şekilde geliştirilecek “**Dijital Yenilikçilik Merkezleri**”nde denenmesi.

2.6. Beceri kazandırma & yeniden beceri kazandırma

İkiz dönüşüm hedefleri kapsamında AB, gelecek beş yılda 120 milyon Avrupalının becerilerini geliştirme ya da yeni beceriler kazanma ihtiyacı içinde olacaklarını öngörmektedir. Düşük karbonlu ekonomiye geçişin 2030 yılı itibarıyla 1 milyondan fazla istihdam yaratacağı beklenmektedir.

Diğer taraftan, halihazırda şirketlerin %70'i uygun becerilere sahip insan kaynakları olmadığından hareketle yatırımlarını ertelediklerini rapor ederken, Avrupa genelinde yaklaşık 1 milyon dijital teknoloji uzmanı istihdamına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kapsamda hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- Mesleki eğitim kapsamında öneriler içeren “**Avrupa için Beceri Gündemi**”nin 2030 yılı için güncellenmesi,
- “**Beceriler için Avrupa Paktı**” ile beceri kazandırma ve yaşam boyu eğitim kavramlarının hayata geçirilmesi ve söz konusu inisiyatiflerin “**Avrupa Eğitim Alanı**” ile desteklenmesi,
- “**Dijital Eğitim Eylem Planı**” hazırlanarak beceri kazandırma faaliyetlerinin dijitalleştirilmesi,
- Kadınların bilim, teknoloji, mühendislik, matematik gibi alanlarda eğitim almalarının desteklenerek teknoloji ve dijital beceriler alanında kariyer edinmelerinin desteklenmesi amacıyla “**AB Cinsiyet Eşitliği Stratejisi**”nin uygulanması.

2.7. Dönüşüme yatırım ve dönüşümün finansmanı

AB sanayiinin geleceği için bir sonraki uzun dönem bütçesine ilişkin bir an önce anlaşmaya varılması gerektiği Komisyon tarafından vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, devlet hazinesinin zorlandığı durumlarda özel sektör yatırımlarının artışının desteklenmesi yollarının aranması gerekmekte olup bu kapsamda InvestEU ve AYM Yatırım Planı’nın özel sektör yatırımlarını ihtiyaç duyulan sektörlerle yöneltmesi beklenmektedir.

Bu kapsamda hayata geçirilmesi öngörülen faaliyetler aşağıda listelenmektedir:

- Üye ülkeler ve sanayii sektörleri tarafından **IPCEIs** (*Important Projects of Common European Interest*) kapsamında koordineli olarak yatırım yapılması ve bataryalar ve mikroelektronik özelinde yapılan ilk IPCEIs projesinin izleme/değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi,
- **IPCEIs projeleri için devlet yardımları kurallarının**, enerji dönüşümü projeleri de dahil olmak üzere 2021 yılında gözden geçirilmesi,
- Yeni taksonomi düzenlemeleri ve iklim kanununun önemli ve başarılı örneklerini teşkil ettiği mali hizmetler alanında yeni bir “**Sürdürülebilir Mali Hizmetler Stratejisi**” hazırlanması,
- Yeni bir “**Dijital Maliye Stratejisi**” hazırlanması,
- 2020 yılında “**Sermaye Piyasaları Eylem Planı**” ile entegre sermaye piyasalarının desteklenmesi kapsamında tedbirler alınması.

Yukarıda maruz faaliyetler kapsamında atılacak adımlar, kabul edilecek strateji belgeleri, eylem planları ve yürürlüğe konulacak yasal düzenlemelerin yanı sıra, Yeni Sanayi Stratejisi kapsamında AB, endüstriyel ve stratejik bağımsızlığını sürdürmeyi, bu itibarla doğrudan yabancı yatırımlar, 5G teknolojisi, sivil, savunma ve uzay sanayii arasındaki etkileşim, ilaç sektörü ve kritik hammaddelere ilişkin eylem planları hazırlamayı hedeflemektedir.

Son olarak, Strateji kapsamında AB, yeni kurulmuş küçük şirketlerden köklü firmalara, akademiden araştırmaya, hizmet sağlayıcılarından mal tedarikçilerine tüm paydaşların etkin bir işbirliği içinde çalıştığı “**sanayi ekosistemleri**”ni tesis etmek hususunun önemine dikkat çekmektedir. Tesis edilecek sanayi ekosistemleri aracılığıyla, her bir sanayii sektörü için terzi usulü yaklaşım ile ihtiyaç analizi yaparak spesifik çalışmaların hayata geçirilmesi amacıyla endüstriyel işbirlikleri kurmanın ve mevcut enstrümanların bu bağlamda işletilmesinin önemine dikkat çekilmektedir.

Arz olunur.